

ПЪРВО ПОСЛАНИЕ

на

Св. Климента епископъ Римски

Пръвелъ отъ старогръцки
† Варненския и Прѣлавеки Симеонъ

(Отпечатъкъ отъ „Приложението на „Църковенъ вѣстникъ“
книжка XXI).

15934

и 64256
33029-75

Св. Климентъ епископъ Римски.

Св. Климентъ епископъ Римски е отъ лика на първитѣ апостолски ученици, които, съподвижници първомъ на св. апостоли, слѣдъ смъртта имъ станали тѣхни приемници и продължили благовѣстието Христово, та затова се и нарекли апостолски мжже. Въ литературата за св. Климента има споръ, колко души били въ първия вѣкъ на християнството съ името Климентъ, единъ или двама и кой отъ тѣхъ е написалъ първото послание до коринтяни, което прѣведохме отъ грѣцкия оригиналъ. Споредъ едни, двама носили такъво име. Единиятъ отъ тѣхъ билъ споменуваниятъ въ слѣдния откъслекъ отъ посланието на апостола Павла до филиписийци: моля и тебе, съпругниче искренни, помагай имъ, защото тѣ ми бѣха съподвижници въ Евангелието съ Климента и съ другитѣ ми съработници, на които имената (сж писани) въ книгата на живота (Филип. 4, 3), а вториятъ — римлянинъ, получилъ образованието си въ Римъ, жителъ римски до край, членъ и прѣдстоятелъ на Римската църква, комуто принадлежало и посланието до коринтяни. Ала други отхвърлятъ горнето твърдение и приематъ, че въ апостолскитѣ врѣмена е живѣлъ само единъ Климентъ — тоя, когото споменува апостолъ Павелъ въ посланието си до филиписийци. Това свое мнѣние тѣ подържатъ съ слѣднитѣ съображения. Ако наистина, казватъ тѣ, бѣха двама Климентовци, трѣбаше да спомене това св. Иринеи, единъ отъ най-древнитѣ писатели и иерарси, който прѣзъ второто столѣтие е светителствувалъ въ Лионъ, древенъ градъ на днешна Франция.

Дѣйствително, като споменува първитѣ епископи на Римската църква, св. Иринеи пише така: блаженитѣ апостоли (Петъръ и Павелъ), като основаха и учредиха църквата, повѣриха на Лина епископското служение. Тогози Лина Павелъ споменува въ посланията до Тимотея. Неговъ приемникъ бѣ Аненклитъ. Подиръ послѣдния трети по редъ отъ апостолитѣ прие съ жребие епископството Климентъ, който бѣше се видѣлъ и срѣщналъ съ блаженитѣ апостоли и имаше прѣсна въ ушитѣ си проповѣдта на апостолитѣ и прѣдъ очитѣ си прѣданието. Не бѣше той само такъвъ. Защото по онова врѣме оставаха и много други още ученици на апостолитѣ. (Adv. Haer. Lib. 3. cap. 3). Въ този откъслекъ св. Ири-

ней не казва изрично, че Римският епископ Климентъ не е споменуваниятъ въ посланието на апостола Павла до филиписийци, а трѣбало да каже това, ако наистина сж били двама Климентовци, за да обозначи точно и ясно, кой отъ двамата е билъ Римски епископъ. Вънъ отъ това, въ посланието на св. Климента до коринтяни нѣма ни най малъкъ намекъ, отъ който да може да се извади заключението, че писателятъ на това послание е римлянинъ. И други древни църковни писатели слѣдъ Иринея, като Оригенъ, Евсевий и Иеронимъ, нито приематъ двама Климентовци нито ги различаватъ единъ отъ други, така че не ни остава другъ Климентъ, освѣнъ оня, когото споменува св. апостолъ Павелъ въ посланието си до филиписийци.

Какъвъ бѣше по народностъ св. Климентъ, отъ кой градъ, съ какво се е занимавалъ, дѣ, кога и какъ е приелъ Христовата вѣра, за всичко това положителни данни нѣмаме. Нѣкои писатели, като взематъ прѣдъ видъ, че св. Климентъ въ разни мѣста отъ посланието до коринтяни употребява изрази като слѣднитѣ: „баща ни Иаковъ“, „баща ни Авраамъ“, изваждатъ заключението, че той билъ еврейинъ. Но това не е право. Защото и ние наричаме много отъ божиитѣ угодници, евреи, гърци и римляни по плътъ. наши отци, безъ да сме отъ тѣхъната народностъ. Св. Иоанъ Златоустъ отъ своя страна въ тълкуванието на откъслека отъ посланието на апостола Павла до филиписийци, що наведохме по-горѣ, дава да се разбере, че св. Климентъ е слѣдувалъ и помагалъ на апостола Павла навсѣкждѣ, дѣто проповѣдвалъ Евангелието Христово. Но и това не е вѣрно. Защото никждѣ изъ Новия завѣтъ не се споменува, че св. Климентъ е билъ съпътникъ на апостола Павла. Името на св. Климента се навежда само въ посланието до филиписийци и отъ това изглежда да е по вѣроятнo мнѣнието на ония, които поддържатъ, че той ще да е билъ единъ отъ филиписийцитѣ, които повѣрвали въ Господа Исуса между 53—55 год., когато за пръвъ пѣтъ апостолъ Павелъ е проповѣдалъ словото Господие въ Филипи.

По подробни свѣдения за произхождението, рода и възпитанието на св. Климента се срѣщатъ въ така нареченитѣ Климентии ¹⁾. Въ тѣхъ се разправя, че бащата на св. Кли-

мента Фавстъ и майка му Матидия, и двамата отъ рода на римскитѣ царе, имали, освѣнъ Климента, и двама още по-голямъ близнаци синове Фавстинъ и Фавстинианъ. Матидия, за да се избави отъ задиркитѣ на девера си, взела двамата си близнаци синове и, съ съгласието на мжжа си, отплувала за Атини, дѣто смѣтала да възпитае синоветѣ си. Но на пѣтя корабътъ се разбилъ отъ буря, Матидия изгубила синоветѣ си, а тя сама била изхвърлена на единъ островъ. Фавстъ, като не получилъ дълго врѣме извѣстие за участъта на жена си и синоветѣ си, изпратилъ нарочно хора въ Атини, за да ги видятъ. Ала тѣ, като се върнали, му казали, че ги нѣмало въ Атини и никой не знаелъ, какво сж станали. Фавстъ въ отчаянието си оставилъ Климента въ Римъ и трѣгналъ да дири изъ приморскитѣ градове жена си и синоветѣ си. Между това послѣднитѣ, заробени отъ морски разбойници, продадени на една вдовица и възпитани по елинската мждростъ, най-сетнѣ приели християнството и станали съпътници на апостола Петра.

Климентъ пѣкъ, като порастналъ и изучилъ елинската философия, отъ тжга, че изгубилъ родителитѣ си, прѣдалъ се на размишления за суетата на чловѣческия животъ. При такава душевно разположение той чулъ за проповѣданото въ Иудея Христово учение, затова трѣгналъ да отиде въ Палестина. Обаче буря го отвлекла въ Александрия, дѣто апостолъ Варнава му прѣдалъ първитѣ уроци отъ Евангелското учение. Отъ Александрия отишелъ въ Кесария палестинска, дѣто се срѣщналъ съ апостола Петра, който го покрѣстилъ и направилъ свой съподвижникъ въ проповѣдъта на словото Христово. Въ едно отъ проповѣдническитѣ си пѣтувания заедно съ апостола Петра той се срѣщналъ и упозналъ съ майка си. По-късно св. Климентъ и майка му намѣрили въ Лаодикия Фавстина и Фавстиниана, прѣменувани вече въ Акила и Никита и се упознали съ тѣхъ. Св. Климентъ и братята му помолили апостолъ Петра да кръсти и майка имъ. Въ това врѣме апостолъ Петъръ се запозналъ съ единъ сироманъ пѣтникъ въ прѣклонни години, който влѣзълъ съ него въ разговоръ и оспорвалъ ползата отъ молитвата. Този старъ човѣкъ се оказалъ, че билъ Фавстъ, Климентовия баща, Апостолъ Петъръ го завелъ при Матидия и синоветѣ й, запозналъ го съ тѣхъ и така подиръ дълги страдания родите-

¹⁾ Климентии, или съкращание на Климентовитѣ и Петровитѣ пѣтешествни и проповѣди, се казватъ двадесетъ бесѣди съ едно прѣдпоставено въ видъ на прѣдговоръ послание. Тѣ всички се отдаватъ на св. Климента. Ала, споредъ мнѣнието на критицитѣ, това е апокрифно съчинение, което се явило въ второто столѣтие на грѣцки и било дѣло на еднoй неизвестенъ иудейска християнинъ, защото въ него се покарвало учениетъ на Назорейтъ, Евонигъ и Елкеситѣ, всички иудейска еретици отъ първитѣ врѣмена на Християнската църква. Друго съчинение подобно на климентийтъ отъ края на второто столѣтие (170) имае Климентовитѣ упознавания, които, написани сжщо на грѣцки, се изгубили и отъ тѣхъ били останали само нѣ-

колко откъслечи на латински по прѣвода на Руфина, презвитеръ на Аквилиската църква, подъ наименованието *Rescriptum Clementinae*. Въ десетото столѣтие Симеонъ Метафрастъ, както се прѣполага, възползванъ отъ горнитѣ двѣ апокрифни съчинения, както и отъ други извори нему съврѣмени, съставилъ другъ трудъ надписанъ: „Кратка история за дѣянията, пѣтешествията и проповѣдитѣ на святаго и върховнаго апостола Петра отъ Климента епископа Римски съ приложение и на неговото животописание до Иакова епископа Иерусалимски“. Сжщиятъ Метафрастъ е написалъ по-късно, въ оятно и „Мжченичеството на св. Климента Римски“. Отъ тѣзи метафрастови книги, навѣрно, е съставено и „Житие и страдание святаго священомученика Климента Папы Римскаго“ и вмѣстено въ прѣводъ въ нашитѣ четинини на 25 ноември, когато се чествува паметъта на св. Климента.

литъ на Климента се срѣщнали и събрали съ синоветъ си Св. Климентъ придружавалъ апостола Петра навсѣкждѣ и вземалъ участие въ апостолскитъ му трудове. Той билъ ржкоположенъ въ епископски санъ отъ апостола Петра и, слѣдъ епископитъ Лина и Клита, станалъ Римски епископъ. Римскиятъ императоръ Траянъ заповѣдалъ да приканятъ св. Климента или да принесе жертва на идолитъ или да бжде изпратенъ на заточение. Св. Климентъ прѣдпочелъ второто и билъ заточенъ въ Понтъ. Но понеже и тукъ той продължавалъ да проповѣдва словото Божие, Траянъ изпратилъ високъ сановникъ да го прикани да млъкне и не проповѣдва. Пратеникътъ на Траяна изпѣлнилъ дадената му заповѣдъ. Ала св. Климентъ не прѣклопилъ глава, затова вързали на шията му котва и го хвърлили въ дълбокото море. Въ деветото столѣтие, когато св. славянски просвѣтителъ Кирилъ и Методий отивали да проповѣдватъ на хазаритъ Евангелието, намѣрили въ Херсонъ мощитъ на св. Климента, взели ги и ги прѣнесли въ Цариградъ.

Но тия свѣдения, като извлѣчени отъ апокрифни книги или отъ неизвѣстни източници, нѣматъ такава историческа достовѣрностъ, каквато можеха да иматъ, ако бѣха прѣдадени отъ писатели, които излагатъ събития надлежно провѣрени. Затова при оскудеността отъ достовѣрни данни за живота и дѣйността на св. Климента, историята се ограничава да приеме за достовѣрно, че той слѣдъ Лина, Аненклита или Клита е билъ трети по редъ епископъ, че светителствувалъ деветъ годони въ Римъ отъ 92—101 г. и починалъ споредъ едни отъ древнитъ писатели мирно, а споредъ други мъченически. Послѣдното приематъ и нашитъ агиографни книги, и затова го наричатъ священномъченикъ.

До края на деветото столѣтие бѣха извѣстни и на лице двѣтъ Климентови послания до коринтяни. Оттогава насетнѣ дълго врѣме на се знаеше, какво стана съ тѣхъ, затова и ги считаха за изгубени. Но когато ученитъ се бѣха заловили да изучаватъ така наречения александрийски кодексъ, който прѣзъ 1628 г. Кирилъ Лукарисъ, първомъ Александрийски, а сетнѣ и Цариградски патриархъ, подарилъ на английския кралъ Каролъ, тѣ намѣрили въ него, освѣнъ Вѣтхия и Новия завѣти, и двѣтъ Климентови послания. Понеже александрийскиятъ кодексъ, споредъ мнѣнието на опитни палеографи, е отъ първитъ десетилѣтия на петото столѣтие, затова той се счита като единъ отъ многоцѣннитъ ржкописи, останали отъ старо врѣме. Но Климентовитъ послания се оказали осакатени. Извѣстни части отъ тѣхъ липсували. Ала и въ това състояние тѣ били издавани нѣколко пжти отъ 1633 година до 1875 г., когато тѣ за пръвъ пжтъ видѣха бѣлъ свѣтъ цѣли и неповрѣдени. Издательтъ имъ е Високопрѣосвещенниятъ Филотей Вриенний, митрополитъ Сърски най напрѣдъ,

сетнѣ Никомидийски, а сега почиващъ въ оставка поради старостъ при Халкинското богословско училище, дѣто той получилъ първото си богословско образование, а сетнѣ го допълнилъ въ Германия съ иждивението на гръцкия меценатъ на елинското образование Г. Зарифи.

Учениятъ Филотей Вриенний, когато управляваше великата народна гръцка школа въ Фенеръ, намѣрилъ цѣли двѣтъ послания на св. Климента въ единъ ржкописъ, съхраняванъ въ библиотеката на божигробския метохъ въ Фенеръ. Ржкописътъ, писанъ въ 1056 г., освѣнъ двѣтъ Климентови послания до коринтяни и други нѣкои произведения отъ християнската писменостъ, съдържалъ и издадения за пръвъ пжтъ на бѣлъ свѣтъ отъ сжщия митрополитъ Филотей многоцѣненъ паметникъ отъ 120—160 г. „Дидахи тонъ додека апостолонъ“ (Поучение на дванадесетъ апостоли), който, прѣведенъ и на български отъ г. Панаретова, професоръ въ Робертъ-колежъ, е обнародванъ, не помнимъ коя година, въ „Периодическото списание“ на Българското книжовно дружество.

За подлинността на второто Климентово послание до коринтяни отъ старо врѣме има разни мнѣния. Едни мислятъ, че то не е писано отъ св. Климента, а отъ другъ нѣкой неизвѣстенъ авторъ. Други пжкъ поддържатъ, че то било не послание, отправено отъ св. Климента до коринтяни, а негова проповѣдъ, достигнала до Коринтъ и запазена тамъ. Това мнѣние приема и Високопрѣосвещенниятъ Филотей Вриенний. Има обаче и друго мнѣние, че то било прибавка къмъ съчинението на апостолския мжжъ Ерма „Пастиръ“ или послание отправено все пакъ до коринтяни отъ Римскиятъ епископъ Сотиръ, който е светителствувалъ отъ 167—175 г. Но ако и да се оспорва подлинността на второто Климентово послание, въ древната църква то е било почитано и уважавано, както става явно отъ добритъ отзиви, които правятъ за него нѣкои древни писатели, както и отъ обстоятелството, че въ старо врѣме то се е разпространявало заедно съ първото Климентово послание, което единодушно всички почти стари и нови писатели и критици, занимаващи се съ древната християнска писменостъ, признаватъ за дѣло на св. Климента.

За това послание има много добри отзиви още отъ найстаритъ врѣмена на християнската църква. Св. Иринеи го нарича „най-задоволително“; Евсевий „велико и чудно“; Иеронимъ „твърдъ полезно“; Фотий „забѣлжително“, Климентъ Александрийски го има за апостолско — въ по-широка смисълъ на думата — писмо. Дионисий, епископъ Коринтски, отъ 175 г. свидѣтелствува, че това послание на св. Климента, като твърдѣ поучително, се четѣло въ църква всѣка недѣля. Евсевий, Епифаний и Иеронимъ споменуватъ, че по-късно то се четѣло не само въ Коринтската, но и въ други църкви. Това употрѣбление на първото послание на св. Климента въ

